

Helsingissä

11 p:nä lokakuuta 1939.

Kiertokirje N:o 6.

Kansanhuoltolautakunnille.

Sokerikuponkien voimassaoloaikaa koskevia poikkeuksia.

Valtioneuvoston lokakuun 3 päivänä vahvistaman päätöksen mukaisesti kansanhuoltopiirimistoilla on valta poikkeuksellisissa oloissa sallia sokeria myytävän sellaisiakin kuponkeja vastaan, jotka eivät ole vielä tai enää voimassa. Kansanhuoltolautakunnan on tehtävä anomus tällaisen erioikeuden saamiseksi siinä kunnassa, missä tällainen erioikeus halutaan saada. Näitä anomuksia käsitellessään piiritoimistojen tulee noudattaa varovaisuutta ja myöntää sanottuja erioikeuksia ainoastaan pakottavissa olosuhteissa ja henkilöille, joilla todella on suuria vaikeuksia päästä myymälään jokaisena kaksi viikkoa kestäväenä jakelukautena. Tällöin voivat tulla kysymykseen sellaiset tapaukset kuin esim. pitkäaikaiset jääesteet, asuminen hyvin etäisellä saarella tai niin syrjäisellä paikkakunnalla, että matka sieltä lähimpään myymälään on useita kymmeniä kilometrejä jne. Erioikeus on myönnettävä vain määrääjäksi, milloin este on väliaikainen, ja vain niille ruokakunnille, joilla sanotunlainen este on.

Tässä yhteydessä saatetaan tiedoksi, että kansanhuoltoministeriö on jo myöntänyt merenkulkuhallituksen merentutkimusretkikuntiin kuuluville henkilöille oikeuden ostaa sokeria ei ainoastaan jakelukautena voimassa olevilla kupongeilla, vaan myös jo vanhentuneilla tai tulevien jakelukausien kupongeilla. Tämä erioikeus on myönnetty siitä syystä, että merentutkimusretkikunnat ovat matkalla useita viikkoja kerrallaan eikä niillä niin muodoin ole tilaisuutta ostaa sokeria joka jakelukautena. Käytännössä tämä tapaus on järjestetty siten, että lupatodistus, johon merkitään retkikuntaan kuuluvien henkilöiden ostokorttien numerot annetaan retkikunnan päällikölle. Hänen on pidettävä hallussaan lupakirjaan merkityt ostokortit. Milloin näillä korteilla halutaan ostaa sokeria, retkikunnan päällikön on mentävä kansanhuoltolauta-

kunnan toimistoon sillä paikkakunnalla, missä sokeri ostetaan, ja esitettävä siellä lupakirjansa ja ostokortit. Kansanhuoltolautakunnan toimistossa on silloin irroitettava ostokortista ostettavaa sokerierää vastaava määrä kuponkeja ja kirjoitettava lupakirjan omistajalle ostolupatodistus.

Sairaanhoitajien ostokortit.

Kansanhuoltoministeriöltä on tiedusteltu, onko ostokortteja jaettava myös niille sairaanhoitajille, jotka eivät asu sairaalassa, mutta nauttivat ruoan siellä.

Kansanhuoltolautakuntia on neuvottu menetelemään asiassa siten, että kysymyksessä oleville sairaanhoitajille annetaan ostokortti, jos heillä on oma talous asunnossaan. Korttia ei kuitenkaan saa antaa, jos sairaanhoitajille sairaalassa jaetaan, kuten tiedetään useassa tapauksessa tapahtuvan, joka kuukausi jokin määrä sokeria.

Itsestään selvää on, että sairaanhoitajille, jotka asuvat sairaalassa ja nauttivat siellä päivittäisen ravintonsa, ei voida antaa ostokorttia.

Armeijan kapitulanttien ostokortit.

Aikaisemmin on armeijassa kapitulanteina palvelevilla ollut oikeus ostaa perheelleen mm. sokeria armeijan varastosta. Puolustuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti tällainen oikeus on nyt lakkautettu. Sen vuoksi sellaisiin ruokakuntiin kuuluville on nyt annettava ostokortti.

Jos kapitulanttina oleva itse vakinaisesti nauttii vaikkapa vain kahvia kotonaan, on hänellekin annettava ostokortti.

Kuponkien irroittaminen ostokorteista.

Jos jollakin ruokakunnalla on hallussaan takavarikon alaista sokeria, jota on sokerierä, joka jää, kun ruokakunnan varastosta vähennetään kaksi kiloa henkeä kohden, sellaisen ruokakun-

nan ostokorteista on irroitettava takavarikon alaista sokeria vastaava määrä kuponkeja. Ruokakunnan päämiehen on määrättävä, minkä ruokakunnan jäsenen kortista kupongit irroitetaan. Jokainen kuponki vastaa puolta kiloa. Jos ilmoitettu sokerimäärä ei ole tasaisia puolia kiloja, vaan on esim. 2.350 gr., pyöristetään luku alaspäin. Juuri sanottu sokerierä edellyttää silloin 4 kupongin irrottamista, jolloin ilmoitettu 350 gr. jätetään huomioon ottamatta.

Jos ruokakunnan hallussa on sokeria enemmän kuin ostokorttien sokerikupongit vastaavat, annetaan ruokakunnan jäsenille ostokortit silloinkin. Korteista leikataan silloin pois kaikki A-kupongit, joita on 8 ja jotka vastaavat siis 4 kiloa. Ruokakunnan ilmoituslomakkeeseen merkitään silloin, että ruokakunnan varastosta on luovutettu kulutukseen käytettäväksi 16 viikon aikana 4 kiloa jokaista ruokakunnan jäsentä kohden. Kaikki ne ruokakunnat, joille vielä tämänkin jälkeen jää varastoa, merkitään muistiin, samoin merkitään muistiin, suuriko kunkin ruokakunnan sokerivaraston tulee 16 viikon kuluttua olla. Kun 8 jakelukauden, siis 16 viikon kuluttua sokeria aletaan myydä mahdollisesti B-kuponkeja vastaan, kutsutaan näiden ruokakuntien päämiehet kortteineen kansanhuoltolautakuntaan. Korteista irroitetaan silloin, jos varastoa riittää, kaikki B-kupongit tai, ellei varastoa ole kaikkia kuponkeja vastaavaa määrää, niin monta kuponkia, kuin varasto edellyttää, ja ruokakunnan ilmoituslomakkeeseen tehdään taas merkintä siitä, paljonko varastosta on luovutettu kulutukseen.

Kerhojen, myyntikojujen yms. toteaminen.

Kansanhuoltoministeriöltä on pyydetty ohjeita myös sellaisten tapausten varalta, että ostolupaa pyydetään kerholle, ruokailupaikalle, yhdistykselle tms. laitokselle, jonka olemassaolo ei ole tunnettu, tai josta ei tiedetä, onko sillä sokerin tarvetta.

Tällaisissa tapauksissa on pidättäydyttävä antamasta ostolupatodistusta, kunnes anojan sokerintarve on todettu.

Mahdollisesti voi poliisilaitos antaa asiassa tietoja. Myös voidaan turvautua tunnettujen ja luotettavien henkilöiden todistuksiin. Pääasia on, että lautakunta tavalla tai toisella tulee laitoksen olemassaolosta ja sokerintarpeesta vakuuttuneeksi, ennen kuin ostolupatodistus annetaan.

Jos kysymyksessä on seura tms., joka aika ajoin kokoontuu tilaisuuksiin, joissa mm. nautitaan kahvia, ostolupaa ei ole ollenkaan annet-

tava, koska sellaisen laitoksen sokerin tarve on tilapäisluontoista.

Tupakkateollisuuden sokerin tarve.

Kansanhuoltoministeriö on hylännyt anomuksen, jolla haettiin oikeutta ostaa sokeria tupakkateollisuuden tarpeisiin. Kansanhuoltolautakuntien on toimittava tämän päätöksen mukaisesti ja kieltäydyttävä antamasta ostolupaa, mikäli sellaista pyydetään tupakkateosten valmistusta varten hankittavalle sokerille.

Ostolupatodistuslomakkeet.

Ostolupatodistuslomakkeita on jo lähetetty kaikille kunnille. Kun ostolupatodistus annetaan jollekin liikkeelle tai laitokselle, se on kirjoitettava jäljennöspaperia käyttäen kahtena kappaleena. Jäljennös jää kansanhuoltolautakunnan haltuun. Se on huolellisesti talletettava, koska tällaisten jäljennösten perusteella pidetään kirjaa, joka osoittaa, paljonko kukin ostolupatodistuksen saaja sokeria on saanut.

Merivartioalukset.

Merivartioalusten miehistön suhteen on hyväksytty noudatettavaksi sellaista menettelyä, että laivain miehistölle ei anneta ostokorttia. Laivan katsotaan muodostavan ruokalan, jolle annetaan ostolupia samassa järjestyksessä kuin tavalliselle ravintolallekin annetaan. Esikunnan kanssa on sovittu siitä, että sama laiva hakee ostolupatodistuksia aina samalta kansanhuoltolautakunnalta, koska vain siten voidaan tarkkailla, että laiva tulee saamaan sokeria yleisten ohjeiden mukaisesti.

Ostokortin katoaminen.

Henkilölle, joka on kadottanut ostokorttinsa, ei voida antaa uutta ostokorttia, ellei ole voitu todistaa, että kortti on hävinnyt niin, ettei sitä kukaan muu voi hyväkseen käyttää, kuten esim. tulipalossa voi tapahtua.

Kotitalousoppilaitokset ja -kurssit.

Maataloushallituksen kotitalousosaston anomuksesta kansanhuoltoministeriö on määrännyt, että kotitalousoppilaitoksille on annettava ostolupatodistuksia sokerin hankkimista varten myös opetustarkoituksia varten, kun kotitalousoppilaitokset ja järjestöt järjestävät ruokatalouskursseja. Tällaiseen tarkoitukseen ostolupatodistuksia annettaessa on kuitenkin huolehdittava siitä, että myönnettävät ostoluvat kirjoitetaan määrille, jotka vastaavat puolta siitä sokerin kulutuksesta,

joka samanlaisilla kursseilla on aikaisemmin käytetty.

Rajavartioston sokerin saanti.

Rajavartiostojen esikunnan anomuksesta kansanhuoltoministeriö on päättänyt, että rajavartiotsotamiehille, joiden palkkaetuihin kuuluu vapaa muonitus, ei jaeta ostokortteja. Kortteja ei jaeta myöskään rajavartiosotilaiden perheen jäsenille eikä vartiostoissa oleville emännille, jotka ruokailevat rajavartiotsotamiesten kanssa. He saavat ostaa, kuten tähänkin asti, sokeria rajavartiostojen varastoista.

Sotapalvelukseen kutsuttujen ostokortit.

Ne henkilöt, jotka nyt ovat kutsutut sotapalvelukseen, ovat verrattavissa asevelvollisuuttaan

suorittamassa oleviin. Heidän tulee sen vuoksi, mikäli he jo ovat saaneet ostokortin, palauttaa se kansanhuoltolautakunnalle. Kansanhuoltolautakuntien puolesta olisi tästä sopivalla tavalla tiedoitettava sotapalvelukseen kutsuttujen omaisille.

Ostolupatodistuksiin kirjoitettavat sokerimäärät.

Nykyisissä olosuhteissa on niin paljon kuin mahdollista varottava antamasta sokerinostolupia usean viikon tarvetta vastaavaksi ajaksi. Sääntönä olisi pidettävä, että sokerinostolupia annetaan vain enintään kahden viikon tarvetta vastaaville määrille.

Kansanhuoltoministeri **R. v. Fieandt.**

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

